

Liisa-Maija Thompson, johtaja
Suomen Tieyhdistys ry
11.10.2023

Lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Suomen Tieyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta lausua talousarvioesityksestä (HE 41/2023 vp) ja ottaa kantaa esitykseen teiden rahoituksen osalta.

Suomen tieverkko on liikennejärjestelmämme ydin, joka linkittää alueet ja kaikki muut liikennejärjestelmän liikkumisalustat toisiinsa. Muun muassa joukkoliikenteen solmukohtat, radat asemineen, liityntäpysäköinteineen ja lastauspaikkoineen, satamat, lentokentät, yksityistieverkko ja sähkö- ja tietoliikenneverkot tarvitsevat teitä toimiakseen moitteettomasti. Tie on kaikille avoin ja saavutettava sekä valtaosassa Suomea ainut fyysisen liikkumisen mahdollistava infrastruktuuri. Tie toimii alustana erilaisille kulkutavoille.

Toimintaympäristön muutokset, eritoten ilmastonmuutoksen vaikutukset, kustannustason nousu ja huoltovarmuuskysymykset ovat haastaneet tienpitoa viime aikoina. Tiestö on monin paikoin huonossa tai tyydyttävässä kunnossa. Laaja ja hyväkuntoinen tieverkko on omiaan turvaamaan kansallista häiriönsietokykyä.

Talousarvioesitys ei ota kaikilta osin huomioon Liikenne 12 -suunnitelmassa kirjattuja rahoitustasoja. Yhteys talousarvioesityksen ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman välillä hämärtyy, vaikka valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistä tulisi edistää pitkäjänteisesti.

Perusväylänpito ja korjausvelan poisto

Talousarvioesityksen mukaisesti perusväylänpitoon osoitetaan 1,535 mrd. euroa v. 2024, josta tienpitoon noin 895 miljoonaa euroa. Kaikki tiestölle nyt osoitetut eurot tulevat tarpeeseen. Tieyhdistys pitää kireässä rahoitustilanteessa tärkeänä sitä, että tiestön perusväylänpitoon satsataan. On myös huolehdittava, että olemassa oleva tieverkko säilyttää arvonsa. Ilman investointiohjelmasta tiestön korjausvelan poistoon osoitettua 250 miljoonan euron lisärahaa, perustienpidon rahoituksen taso jäisi merkittävästi alhaisemmaksi. Tieyhdistys kannattaa sitä, että tiestön parantamiseen satsataan etupainotteisesti. Kustannustason nousu hidastaa kuitenkin korjausvelan purkamista. Kun kustannustason muutos huomioidaan, on tieverkon korjausvelka jo noin 2,4 miljardia euroa.

Erillinen investointiohjelma

Tieyhdistys pitää hyvänä sitä, että olemassa olevan verkon kunnostaminen nähdään investointina. Erillisellä investointiohjelmalla satsataan tiestön korjausvelan poistoon noin 250 miljoonaa euroa. Investointiohjelman toimeenpano rahoitetaan omaisuuden myynnillä. Tiestöön osoitetut eurot eivät ole ainoastaan menetettyä määrärahaa, vaan panostuksesta muodostuu merkittävä osa kansallisvarallisuutta. Tieyhdistys katsoo, että tiestön kunnossa pitämisen tulisi kuulua valtion talousarvion peruskehukseen. Tiestöön panostaminen on omaisuuden arvon säilyttämiseen tähtäävää toimintaa ja mahdollistaa taloudellisen toiminnan harjoittamisen ympäri Suomea.

Liisa-Maija Thompson, johtaja
Suomen Tieyhdistys ry
11.10.2023

Yksityistieavustukset

Yksityisteiden rahoitus tulee säilyttää nykyisellä tasolla. Yksityistieavustusten tasoa vähennetään esityksessä nykyisestä noin 13 miljoonasta 8,5 miljoonaan euroon. Huoltovarmuuden ja kotimaisen puun saatavuuden parantamisen avustus esitetään loppuvaksi. Tätä noin 10 miljoonaan euron lisärahoitusta ei tule lakkauttaa. Yksityisteiden parantamisen avustaminen tukee huoltovarmuutta (mm. ruoan tuotanto, puun ja hakkeen saatavuus) ja mahdollistaa asumista, yrittämistä ja niiden synnyttämää taloudellista aktiivisuutta kaupunkien ulkopuolisella alueella.

Suomen Tieyhdistys esittää painokkaasti sitä, että yksityistieavustusten määräraha säilytetään vähintään Liikenne 12 -suunnitelman mukaisella tasolla, eli noin 25 miljoonassa eurossa. Yksityisteiden ja yksityistiesiltojen korjausvelan alentamista varten tulisi varata noin 40 miljoonaa euroa avustusta vuosittain. Tämä edellyttäisi tieosakkailta investointikykyä, koska tieosakkaat rahoittavat merkittävän osan hankkeista yksityisillä varoillaan.

Talousarvioesitykseen tulee korjata tieto yksityistieavustusten avustusprosentista 70 %:ksi, joka korotettiin valtioneuvoston asetuksella LVM 2022/122 vuosiksi 2023-2025.

Investoinneista leikkaaminen

Vaikka olemassa olevan tieverkon kunnossapitäminen on ensisijaista, tieinfraa tulee kehittää nykyisestä eikä sen investoinneista kannata leikata. Investoimattomuus vaikuttaa työllisyyteen ja kotimaisen osaamisen heikkenemiseen. Lisäksi se voi myös heikentää yritysten investointihalukkuutta.

Tieyhdistys katsoo, että erityisesti liikenneturvallisuuden parantamiseksi tehtäviä investointeja tulisi edistää vuonna 2024 (toimet mm. kohtaamis- ja suistumisonnettomuuksien vähentämiseksi ja tasoristeysten turvallisuuden parantamiseksi).

Vuosien 2025-2027 julkisen talouden suunnitelma

Suomen Tieyhdistys ry esittää, että vuosien 2025-2027 tieinfran rahoitustasoa tulee korottaa nyt esitetystä. Yksityisteiden avustusten leikkaukset tulee perua, korjausvelan taittamista tulee jatkaa ja investointeja tulee saada liikkeelle.

Tulevina vuosina 2025-2027 perusväylänpidon rahoituksen arvioidaan tippuvan arviolta 1,285 miljardiin euroon vuodessa. Tämä ei vastaa käytännön tarvetta. Rahoituksen puute on kestäväntöntä ja se tulee kasvattamaan korjaus- ja investointivelkaa.

Infran rahoituksen tulisi olla jatkossa nykyistä paremmin sidottu kustannustason kehitykseen. Tarve tälle on tunnistettu myös Liikenne 12-suunnitelman yhteydessä.

Liisa-Maija Thompson

johtaja, Suomen Tieyhdistys ry